

Ventspils un «galvaspilsētas variants»

Par Ventspils ekoloģisko situāciju tagad runā gan republikā, gan Maskavā. Vispirms bija sarežģīts ceļš uz valodu aizsākšanu — un tomēr šodien, īpaši pēc republikas delegācijas darba vizītes 9. un 10. martā valsts galvaspilsētā, kaut kas tomēr uz priekšu pārvirzījies.

STĀSTĀ LKP VENTSPILS PILSĒTAS KOMITEJAS PIRMAIS SEKRETĀRS JĀNIS BLAZEVIČS.

— Pašlaik ekoloģiskā situācija pilsētā nav labvēlīga. Vispirms jau ik dienu jūrā ieplūst nafta. Mainās tikai tās daudzums atkarībā no tā, cik lieli ir naftas vada bojājumi. Otrkārt, cilvēkus uztrauc pieostas rūpnīca, jo pastāv pavisam reāli avārijas draudi un amonjaka izplūšanas iespējas.

Mūsu ciņas «galvaspilsētas variants» aizsākās toreiz, kad Rīgā viesojās PSKP CK sekretārs V. Medvedevs. Tikšanās laikā radās iespēja uzdot vienu jautājumu, kurā atspoguļojās mūsu pilsētas nedienas. Decembri tikām uzaicināti uz PSKP Centrālo Komiteju. Tikmēr bija gatavs arī Latvijas zinātnieku slēdzieni par ekoloģisko situāciju Ventspilī. Pēc tam pērnā gada nogales un janvāra vizītēs laiks pamatā pagāja, sastādot dokumentus, kuros atspoguļotos pilsētas, valsts un lielo resoru interešu kompromisā variants.

Ko tad grib iegūt Ventspils? Vispirms tie būtu valūtas pārskaitījumi no naftas eksporta, kas nonāktu pilsētas kasē. Pašreiz ir panākta vienošanās par 2,5 miljonu valūtas rubļu piešķiršanu, kas patiesībā ir peļņasniecīga daļa, lai būtu par ko nopirkt laboratoriju ekoloģiskiem mērījumiem un būtu ko izmantot reģionālās dabas

aizsardzības nodaļā. Tālāk varētu domāt par vecpilsētas restaurāciju un sociālās attīstības ilglaicīgās programmas izstrādāšanu. Uzreiz jāteic, ka mēs neesam pret naftas eksportu caur mūsu ostu, bet tikai — ar noteikumu, ja eksporta bāze un pārsūkņēšanas iekārtas būs rekonstruētas. Un pašlaik tiek darīts viss, lai tā būtu: no 1989. gada janvāra naftas eksportostas bāze ir nodota Latvijas PSR Ministru Padomes rīcībā, kas būtībā ir solis uz priekšu.

Liela «stabs», pret ko arvien atsitami, ir pieostas rūpnīca. Gan PSRS Valsts plāna komitejā, gan PSRS Dabas aizsardzības komitejā un visur citur esam izvirzījuši jautājumu par rūpnīcas pārprofilēšanu, bet visur ir vienīgi neizpratne un pat nevēlēšanās mūs uzklaust. Vispirms tas ir subjektīvs ierēdņu «kurlums», tad seko dažāda veida demagoģija. Proti, tiek apelēts pie līgumiem ar ārzemniekiem, pie valūtas nepieciešamības valstij, pat pie tā, ka citur ar ekoloģiju ir vēl sliktāk.

Bet šai lietai ir arī otra puse, kas savukārt dalās vēl divās daļās. Pieostas rūpnīca ir ieguldījusi Ventspils infrastruktūrā 30 miljonus rubļu. Pozitīvi ir tas, ka uzbūvētas un darbojas attīrīšanas iekārtas, kuras attīra divas trešdaļas pilsētas notekūdeņu. Bet, no otras puses, tie ir dzīvokļi un pievedceļi, kas dod labumu tikai pašai rūpnīcai.

Sajā pašā laikā: vai vienīgais vaininieks mūsu neapskaužamajā stāvoklī ir tikai pieostas rūpnīca, šodien viennozīmīgi

gi apgalvot arī nevar. Tas ir jāpierāda — jāaicina komisijas un jāargumentē, un vēlreiz jāargumentē. Pašreiz gan jūtamies arvien drošāk, jo mūsu pusē ir fakti, zinātnieku un inženieru slēdzieni, bet PSRS Valsts plāna rīcībā tikai emocijas un apelācija pie «valsts interesēm». Gan jāautā — vai tad Ventspils iedzīvotāji nav valsts daļa, kam ķīmiskās rūpniecības klātbūtne pilsētā varētu nodarīt kādu postu?

Tikmēr ventspilnieki protestē pret resoru patvalībām, kā tas bija agrāk un 8. martā. Ir asas runas, ir pamatota, retāk nepamatota kritika, bet pilsētnieki iesāktu ciņu atbalsta. Mūsu pusē ir arī LPSR Ministru Padomes un Valsts plāna augstie darbinieki O. Misurkins un M. Ramāns, kuriem mūsu ciņas principi ir saprotami, jo citādi jau arī Maskavā neviens mūs neuzklausa.

* * *

Bet kā ar ventspilnieku veselību? Par to —

VENTSPILS RAJONA CENTRĀLĀS SLIMNĪCAS GALVENAIS ĀRSTS HARIJS AKMENTIŅŠ:

— Ekoloģijai un iedzīvotāju saslimšanai neapšaubāmi ir vistiešākais sakars. Bet — vai galvenā vaininiece ir vienīgi pieostas rūpnīca, to tik nešaubīgi teikt nevar. Tās ir emocijas. Šodien mēs pārbaudām tikai to, vai gaisā ir amonjaks, metanols, ogļskābā gāze un kālija sāls putekļi. Bet Ventspils gaisā ir vismaz 44 dažādas kaitīgas un mazāk kaitīgas vielas. Veselībai taču kaitē pat graudu un kukurūzas putekļi, kuri rodas, iekraujot kuģus.

Mēs varam kliegt un rādīt uz skaitļiem, apelēt pie tā, ka tikai 34 procenti dzemdību pilsētā ir normālas, un norādīt, ka Dauna slimnieku ir divreiz vairāk nekā citur Eiropā, bet bez solidas ekoloģiskās laboratorijas neko izdarīt un pierādīt nevar. Runājam, kā parasti, par pieostas rūpnīcu, bet divu skolu un trīs bērnudārzu tiešā tuvumā ir arī autobāze.

Un vēl kāda būtiska problēma — atklātums. Bez tā arī nekas nopietns nevar sanākt.

Girts Kondrāts